

FRIEDRICH NAUMANN
STIFTUNG Für die Freiheit.

külz
WILHELM KÜLZ
STIFTUNG

LIBERALNY DIALOG TRÓJSTRONNY CZECHY, NIEMCY, POLSKA

Perspektywy współpracy regionalnej:
Turystyka

FOKUS

Wydawca

Friedrich-Naumann-Stiftung für die Freiheit
Europa Środkowa i Kraje Bałtyckie
Jugoslávská 620/29
CZ-120 00 Praha

 /fnf-europe.org/prague

 /fnf.europe

 /fnfeurope

Autorzy

Manfred Böhme, Ondřej Kovařík, Magdalena Piasecka

Redakcja

Friedrich-Naumann-Stiftung für die Freiheit
Wilhelm-Külz-Stiftung

Druk i oprawa

COMDOK GmbH
Eifelstraße 14
D-53757 Sankt Augustin

Kontakt

Telefon +420 267 312 227
E-mail fnf-prag@freiheit.org

Data publikacji

Grudzień 2020 r.

Informacja o wykorzystaniu tej publikacji

Niniejsza publikacja jest ofertą informacyjną wydaną przez Fundację im. Friedricha Naumanna. Publikacja jest dostępna nieodpłatnie i nie jest przeznaczona do sprzedaży. Nie może być wykorzystywana do celów promocyjnych przez partie polityczne lub przez osoby pomagające przy przeprowadzaniu wyborów w czasie kampanii wyborczej (wybory do Bundestagu, Landtagu i wybory samorządowe oraz wybory do Parlamentu Europejskiego).

Strona tytułowa: Widok na kościół pw. św. Piotra i Pawła w Zgorzelcu (Görlitz)
/Saksonia/, na granicy niemiecko-polskiej

Źródło: Andrew Mayovsky / Shutterstock.com

Spis treści

WSTĘP	5
--------------	----------

ROZWÓJ I WSPIERANIE RUCHU TURYSTYCZNEGO W EUROREGIONIE NYSA	6
--	----------

(ONDŘEJ KOVAŘÍK)

Euroregion jako narzędzie współpracy transgranicznej	7
Euroregion Nysa (ERN)	8
Euroregion Nysa jako zintegrowany kierunek turystyczno-wypoczynkowy	11
Narzędzia finansowe wspierające projekty dla ruchu turystycznego w Euroregionie Nysa	13
Podsumowanie	14

TURYSTYKA JAKO WKŁAD W PRZYSZŁOŚĆ EUROPEJSKIEGO REGIONU SAKSONIA – CZECHY – DOLNY ŚLĄSK	16
--	-----------

(MANFRED BÖHME)

Zagadnienia przyszłości	16
Wykorzystanie możliwości oferowanych przez europejskie programy dla obszarów przygranicznych	18
Pozytywny rozwój – silny potencjał	18
Główne tematy: cyfryzacja, innowacja, mobilność i ochrona zasobów	19
Wyzwania i perspektywy	21

TAJEMNICZY DOLNY ŚLĄSK: NIE DO OPOWIEDZENIA. DO ZOBACZENIA	23
---	-----------

(MAGDALENA PIASECKA)

Turystyka – przyszłość regionu	24
Turystyka biznesowa – platforma wymiany doświadczeń, szansą na rozwój regionów	25

O AUTORACH	30
-------------------	-----------

Pragniemy serdecznie podziękować naszym partnerom, Institute for Politics and Society (Czechy) i partii Nowoczesna (Polska), za udzielone wsparcie i współpracę w zakresie realizacji projektu publikacji.

.Nowoczesna

Wstęp

Zjednoczona Europa musi rozwijać się oddolnie. Dotyczy to w szczególności licznych regionów przygranicznych w Unii Europejskiej. Na tym poziomie można naprawdę doświadczyć Europy, a jej zalety są namacalne. Nie tylko zniesienie ograniczeń związanych z granicami sprawia, że regiony przygraniczne stają się prawdziwym modelem procesu zjednoczenia, lecz także niekończąca się różnorodność aktywnej współpracy ponad granicami. Europa rozwija się bowiem w regionach przygranicznych nie tylko dzięki zaangażowaniu obywateli.

Dla liberałów zakotwiczenie Europy w regionach jest kluczową dla przyszłości kwestią. Bez niej bowiem Europa nie będzie mieć przyszłości. W związku z tym biura Fundacji im. Friedricha Naumanna w Pradze i Lipsku, wspólnie z saksońską Fundacją im. Wilhelma Külza, ujęły w swoim programie przyszłość regionu przygranicznego Niemcy–Polska–Czechy. Wspólnie z polskim partnerem Nowoczesna i czeskim Institute for Politics and Society (Instytut ds. Polityki i Społeczeństwa) oraz ekspertami z dziedziny polityki, gospodarki i nauki, będziemy w ramach wydarzeń i publikacji omawiać zagadnienia związane z perspektywami tego fascynującego regionu.

Dokument, który trzymają Państwo w rękach, jest jedną z trzech takich publikacji. Zostały one poświęcone tematyce polityki transportowej, energetyki i turystyki.

We wszystkich trzech obszarach polityki w rejonie trójstyku państw Saksonia–Polska–Czechy już teraz widać wiele przykładów udanej współpracy. Jest to jednak częściowo nadal jeden z regionów o słabej strukturze, który w znacznym stopniu może skorzystać na jeszcze bardziej pogłębionej współpracy transgranicznej. Konieczne jest rozwijanie potencjału regionu. Chcemy w tym uczestniczyć.

Detmar Doering, Kierownik praskiego biura
Fundacji im. Friedricha Naumanna

Ulrike Harzer, Dyrektorka
Fundacji im. Wilhelma Külza w Dreźnie

Markus Müller, Lokalny kierownik biura
Fundacji im. Friedricha Naumanna w Lipsku

Rozwój i wspieranie ruchu turystycznego w Euroregionie Nysa

Ondřej Kovařík

Obszar styku trzech państw – Czech, Polski i Niemiec – jest unikalnym regionem z bardzo atrakcyjnymi bogactwami naturalnymi, który odgrywał istotną rolę w historii wszystkich trzech narodów. Szczególnie historia ostatnich stu lat w wydatny sposób wpłynęła na obecny stan tego obszaru geograficznego, jak i na problemy, z którymi się boryka. W tym kontekście należy wspomnieć o okresie międzywojennym i o stopniowej eskalacji napięcia między mieszkańcami narodowości niemieckiej i czeskiej, co urzeczywistniło się w okrucieństwach II wojny światowej i podczas kolejnych czterech dekad reżimu komunistycznego, obecnego we wszystkich trzech państwach. W sztuczny sposób całkowicie odizolował on granicami państwowymi poszczególne części tego regionu i, w rezultacie komunistycznej polityki gospodarczej, spowodował wyraźny regres gospodarczy.

Wraz z upadkiem reżimów totalitarnych w byłym bloku wschodnim nastąpił okres renesansu współpracy transgranicznej, odnawiania zerwanych więzi oraz tworzenia nowych kontaktów i form współpracy międzynarodowej, które w istotny sposób przyczyniły się do odbudowy regionu.

Od upadku Muru Berlińskiego dochodziło w tej części Europy do sukcesywnego nawiązywania kontaktów między miastami i częściami regionu oraz powstawania przestrzeni do współpracy. Nie przesadzając, można stwierdzić też, że główną rolę w tym zakresie odgrywa pozytywny wpływ państw członkowskich Unii Europejskiej, w tym strony niemieckiej, która dołączyła do UE po ponownym zjednoczeniu Federalnej Republiki Niemiec. Na skutek tego historycznego wydarzenia, jak i współpracy na podstawie porozumień zawartych w ramach Rady Europy oraz dzięki europejskiej polityce rozwoju współpracy z regionami przygranicznymi, na początku lat 90. XX wieku mógł na tym obszarze powstać Euroregion Nysa, który stał się platformą do realizacji wspólnych działań i pogłębiania trójstronnej współpracy transgranicznej. Choć nie można jeszcze mówić o pełnym przyw-

róceniu jego dawnej chwały, to udało się w zasadniczy sposób ożywić życie społeczne i kulturalne, uruchomić współpracę gospodarczą, a także, co bardzo ważne, przejść do poprawy mocno zdewastowanego w przeszłości środowiska naturalnego. Wszystkie powyższe dziedziny są kluczowe i istotne także z punktu widzenia rozwoju ruchu turystycznego na terenie pogranicza czesko-polsko-niemieckiego, który z czasem staje się jednym z zasadniczych czynników regionalnego dobrobytu gospodarczego.

I właśnie ruch turystyczny oraz jego rozwój w ramach euroregionu stanowi główny temat tego artykułu. Kwestie ekonomiczne, które mają zasadnicze znaczenie dla ogólnej sytuacji trójstyku państw, jak i właściwe ukierunkowanie wsparcia dla tej branży, mogą przyczynić się do wzrostu dobrobytu i poprawy gospodarczej sytuacji regionu. W artykule zwrócono uwagę na działania lokalne, realizowane w ramach platformy współpracy Euroregionu Nysa, które już w chwili obecnej zmierzają do poprawy jego kondycji, jak również na „perspektywę makro” z punktu widzenia polityki realizowanej w ramach Unii Europejskiej oraz jej wpływu na rejon pogranicza czesko-polsko-niemieckiego.

Euroregion jako narzędzie współpracy transgranicznej

Euroregiony, stanowiące sformalizowane platformy regionalnej współpracy transgranicznej, mają w Europie Zachodniej stosunkowo długą historię, która nawiązuje do tradycji zwyczajowych spotkań i form współpracy w rejonach przygranicznych niezwiązanych z faktycznym przebiegiem granicy państw. Tradycja ta w czasach przed powstaniem państw narodowych nie odgrywała tak istotnej roli, jaką przypisuje jej historia XX wieku, doświadczonego przez dwie wojny światowe i podział Europy Żelazną Kurtyną na Wschód i Zachód.

Pierwsze euroregiony powstały już w latach 60. minionego wieku i obecnie składają się na gęstą sieć podmiotów stosunkowo zróżnicowanych co do wielkości, liczby przynależących do nich państw czy struktury. Do współpracy w ramach sieci euroregionów włączają się również państwa europejskie, które nie są członkami UE (Norwegia, Ukraina, kraje Bałkanów Zachodnich itp.). Nie chodzi o jednostki administracyjne, a o dobrowolne zrzeszenia gmin, powiatów, województw i innych podmiotów, takich jak na przykład izby gospodarcze. Ich wspólnym mianownikiem jest dążenie do gospodarczego, kulturalnego i społecznego rozwoju regionu w postaci celowej i wszechstronnie korzystnej współpracy.

Oprócz finansowania ze środków własnych – budżetów lokalnych, ewentualnie darów zrzeszeń czy stowarzyszeń – istnieje też kilka narzędzi unijnych, służących do finansowania projektów na poziomie danego euroregionu. W szczególności chodzi o programy operacyjne Interreg i funkcjonujący w ich ramach Fundusz Małych Projektów.

Bez względu na specyfikę każdego euroregionu można ogólnie stwierdzić, że dla obszarów przygranicznych charakterystyczna jest mniejsza gęstość zaludnienia, która w znaczącym stopniu wynika z migracji ludności do dużych miast i obszarów centralnych krajów, słabo rozwinięta sieć linii komunikacyjnych oraz niższy standard życia, jak również ograniczony potencjał gospodarczy, związany z wyższym bezrobociem. Realną odpowiedzią na takie wezwania było właśnie utworzenie euroregionów, które mają większą możliwość włączania się w przedsięwzięcia regionalne, krajowe czy też ogólnoeuropejskie – i to zarówno z punktu widzenia promowania swych interesów na konkretnych polach polityki, jak i ruchu turystycznego.

Euroregion Nysa (ERN)

Euroregion Nysa powstał w 1991 roku jako pierwszy euroregion w Europie Wschodniej i Centralnej. W skład ERN wchodzi obszar kraju libereckiego, części usteckiego (Worek szluknowski), Wolnego Kraju Saksonii oraz województwa dolnośląskiego. Największa część powierzchni Euroregionu Nysa leży w Polsce, natomiast najwięcej jego mieszkańców mieszka na terenie Niemiec, zaś prym co do liczby włączonych gmin wiodą Czechy.

Formalnie chodzi o społeczeństwo trzech stowarzyszeń narodowych, które są podmiotami prawnymi zgodnie z prawem danego kraju, z własnymi przepisami, budżetem i strukturą oraz indywidualnym członkostwem. Wraz ze stworzeniem w 2006 roku europejskich ugrupowań współpracy terytorialnej (EUWT) pojawiły się również możliwości zakładania wspólnych podmiotów prawnych w celu uproszczenia współpracy transgranicznej.

Praktyczna współpraca koncentruje się przede wszystkim w 15 europejskich regionalnych grupach eksperckich, tzw. EUREX, które obejmują np. branżę transportu, gospodarki, kultury, zarządzania kryzysowego, zdrowia publicznego, środowiska naturalnego i ruchu turystycznego, należącego do tematów priorytetowych.

Realizacja pierwszych projektów w zakresie tego euroregionu rozpoczęła się w połowie lat 90. XX wieku w ramach programu Phare. Nową dynamikę na przełomie tysiąclecia wprowadziły w życie trójstyku państw rozmowy integracyjne przed przystąpieniem Republiki Czeskiej i Rzeczypospolitej Polskiej do Unii Europejskiej, które zaowocowały przyjęciem obydwu krajów do Unii Europejskiej w 2004 roku. Wtedy też otworzyła się możliwość finansowania wspólnych projektów w ramach euroregionu ze środków Europejskiej Współpracy Terytorialnej (Interreg), a konkretnie trzech programów bilateralnych (czesko-saksońskiego, czesko-polskiego i polsko-saksońskiego).

Ostatnia hipotetyczna bariera między państwami tego euroregionu znikła wraz z wejściem Czech i Polski do Strefy Schengen pod koniec 2007 roku, co symbolicznie zakończyło wieloletni okres nienaturalnego, w pewnym sensie, rozdzielenia tego obszaru granicami państwowymi.

Euroregion Nysa, jak również wiele innych regionów przygranicznych, od założenia borykał się i nadal mierzy się z licznymi problemami i przeszkodami, które wynikają częściowo z peryferyjnego charakteru tych obszarów, jak również z niechcianego dziedzictwa historycznego.

W przypadku Euroregionu Nysa, znajdującego się w samym sercu tzw. „Czarnego Trójkąta Europy” – zagłębia słynącego z górnictwa węgla brunatnego i dużej koncentracji elektrowni ciepłych – głównymi problemami są: wyniszczenie gleby i lasów, słaba jakość powietrza i wód oraz generalnie zły stan przyrody. Do kolejnych problemów, z którymi region mierzy się od dawna, należą: nieodpowiedni stan linii komunikacyjnych, przestępczość transgraniczna, szczególnie na tle rabunków czy przemytu narkotyków, wysoki poziom bezrobocia i odpływ siły roboczej. Ogólne trendy, takie jak na przykład starzenie się ludności oraz związane z tym wymagania wobec branży usług opieki zdrowotnej i społecznej, są o wiele bardziej palące w rejonach peryferyjnych niż w innych obszarach kraju.

Wszystkie wymienione wyżej problemy negatywnie wpływają na codzienne życie mieszkańców, jak również na atrakcyjność regionu jako celu turystyki, także dlatego, że na chwilę obecną nie wykorzystuje się tam całości potencjału ukrytego w bogactwach naturalnych i kulturowych.

Wspieranie szans dla biznesu i tworzenie nowych miejsc pracy stanowi istotny środek do poprawienia ogólnej kondycji gospodarczej regionu. Ważną rolę

mogą tutaj odgrywać regionalne izby gospodarcze (biorące bezpośredni udział we współpracy euroregionalnej, w związku z członkostwem w stowarzyszeniach narodowych), jak również szkoły wyższe i ośrodki naukowo-badawcze, które są bardzo ważnymi partnerami dla gospodarki i przedsiębiorców. Z tym wiąże się także konieczność zapewnienia dobrego jakościowo i szybkiego podłączenia do Internetu oraz budowanie szybkich sieci, ale również cyfryzacja usług, z których będą korzystali tak mieszkańcy regionu, jak i odwiedzający. W zakresie rozwoju ruchu turystycznego zasadnicze znaczenie ma rozbudowa bazy zakwaterowania, gastronomii, obiektów rekreacyjnych oraz tworzenie okazji do wypoczynku, rekreacji i sportu.

Zwalczanie przeszkód w swobodnym ruchu transgranicznym na terenie trójstyku państw poprzez poprawę jakości linii kolejowych i dróg oraz otwieranie nowych przejść granicznych ułatwi mobilność siły roboczej. W istotny sposób będzie też stymulować gospodarczo region i zwiększy jego potencjał turystyczny. Z punktu widzenia rozwoju ruchu turystycznego niebagatelne znaczenie miałyby również przyłączenie tego obszaru do transeuropejskiej sieci transportowej TEN-T, które ułatwiłoby połączenie sąsiednimi z regionami i poprawiłoby dostęp do kluczowych lotnisk.

Turystyczną atrakcyjność regionu wzmocniłoby również utworzenie przyrodniczych obszarów chronionych czy parków ciemnego nieba - ogólnie rzecz biorąc, troska o przyrodę i jej bogactwa.

Transgraniczna współpraca policji, straży pożarnej, pogotowia ratunkowego i ośrodków opieki zdrowotnej, obejmująca również możliwość interwencji po drugiej stronie granicy, stanowi właściwą drogę do zapewnienia bezpieczeństwa mieszkańcom regionu i odwiedzającym go turystom, co zresztą niejednokrotnie znalazło odbicie w praktyce, np. podczas powodzi w 1997, 2002 czy 2010 roku, jak też przy gaszeniu pożarów.

Jakość życia codziennego w regionie oraz jego atrakcyjność turystyczną dla gości z bliska i z daleka podnoszą tzw. „miękkie” działania, polegające na przykład na znoszeniu barier językowych i kulturowych, pogłębianiu wzajemnego zrozumienia czy transgranicznym dialogu. Inspiracją na przyszłość może być, dla przykładu, wydawanie trójjęzycznego informatora czy wspólnego kalendarza zawierającego terminy ważnych wydarzeń, imprez i rocznic, co sprawdziło się w niektórych z pozostałych euroregionów.

Euroregion Nysa jako zintegrowany kierunek turystyczno-wypoczynkowy

Euroregion Nysa to zróżnicowany geograficznie obszar o różnorodnym terenie – znajdziemy tutaj zarówno góry, jak i obszary nizinne. Do największych miast po stronie czeskiej należy Liberec, po niemieckiej zaś Görlitz (Zgorzelec) i Zittau (Żytawa), w polskiej części regionu Jelenia Góra i Bogatynia. Teoretyczną oś regionu wyznacza rzeka Nysa, od której pochodzi też nazwa euroregionu.

Nadajnik telewizyjny na Ještědzie, najwyższym szczycie grzbietu Jesztedzko-Kozakowskiego w północnych Czechach

Źródło: Nadezda Murmakova / Shutterstock.com

Karkonosze, Góry Izerskie, Góry Łużyckie, a także obszar Szwajcarii Czesko-Saksońskiej, Czeskiego Raju i wiele innych unikalnych miejsc, oferują niezliczone możliwości uprawiania sportu i rekreacji na wszystkich poziomach zaawansowania, wliczając w to atrakcyjne tereny wspinaczkowe, ścieżki rowerowe, trasy dla

biegaczy czy miłośników wycieczek wodnych po Nysie. Na terenie regionu znajduje się kilkadziesiąt chronionych obszarów przyrody, a nawet kilka lokalizacji ciemnego nieba, co w obecnym świecie, przepełnionym techniką i pośpiechem, jest wartością unikalną. Region może się pochwalić perełkami architektonicznymi, jak na przykład Ještěd, ale również zabytkami techniki związanymi zazwyczaj z branżami tradycyjnymi dla tutejszego regionu, takimi jak górnictwo czy rękawicznictwo.

Kolejną ozdobą tego rejonu są zamki i pałace oraz inne zabytki będące odbiciem lokalnej tożsamości kulturowej, które przypominają o życiu codziennym w minionych stuleciach – np. Muzeum Krusznogórskie w Lesnej czy skansen w saksońskim Seiffen. Trwającym od prawie piętnastu lat i wciąż rozwijającym się unikalnym projektem jest Via Sacra – trasa łącząca zabytki sakralne regionu, do których należy Kościół Pokoju w Jaworze zapisany na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturowego UNESCO czy wyjątkowy norweski kościół klepkowy Wang w Karpaczu.

Euroregion Nysa jest obszarem żywym, przyjaznym dla transgranicznych spotkań kulturalnych i społecznych. Oferuje niezliczone imprezy artystyczne, takie jak wystawy, koncerty czy spektakle teatralne. Do najstarszych projektów kulturowych należy młodzieżowa orkiestra symfoniczna Euroopera-Jugendorchester, której członkami są uczniowie podstawowych szkół artystycznych ze wszystkich trzech państw.

Pogranicze czesko-polsko-niemieckie jest regionem o bardzo bogatym dziedzictwie przyrodniczym i kulturalnym, spełnia też wszystkie wymogi, by stać się popularnym celem turystycznym. W tym zakresie w żadnym wypadku nie został wyczerpany potencjał regionu, z czego logicznie wynika deklarowany od wielu lat cel priorytetowy Euroregionu Nysa, jakim jest utworzenie wspólnego, zintegrowanego regionu turystyczno-wypoczynkowego. Celem wspólnych dążeń w zakresie wsparcia ruchu turystycznego jest zainteresowanie krajowych, jak również zagranicznych turystów długotrwałym pobytem, który powinien obejmować wszystkie trzy państwa Euroregionu Nysa.

Ruch turystyczny należy do branż najbardziej dotkniętych przez pandemię COVID-19. W związku z nią, ale także niejako w jej efekcie (ubocznym) doszło do renesansu turystyki krajowej, co może być pozytywnym bodźcem dla Euroregionu Nysa, jak również dla innych mniej znaczących turystycznie regionów. Wzrasta popularność urlopów spędzanych na terenie kraju lub państw sąsiednich, kiedy to nie trzeba się liczyć z koniecznością długiego podróżowania. Goście

odkrywają omijane wcześniej miejsca, dotychczas leżące w cieniu głównych atrakcji turystycznych. Rośnie też zainteresowanie aktywnym wypoczynkiem na łonie natury lub na mniej zatłoczonych terenach. Wszystko to może oznaczać dla Euroregionu Nysa okazję do przyciągnięcia nowych gości i przeistoczenia się w popularny cel turystyczny.

Narzędzia finansowe wspierające projekty dla ruchu turystycznego w Euroregionie Nysa

Przeistoczenie Euroregionu Nysa w zintegrowany cel turystyczno-wypoczynkowy wymaga, oprócz woli politycznej ze strony wszystkich trzech państw, także wielu inwestycji w infrastrukturę i usługi w zakresie ruchu turystycznego i promocji regionu.

Na skalę lokalną można wykorzystać budżety krajowe do finansowania projektów w zakresie infrastruktury komunikacyjnej, a także w celu budowy przemysłanych i funkcjonalnych dróg czy linii kolejowych, gwarantujących dobrą komunikację na terenie regionu i jego połączenie z obszarami sąsiednimi. Po czeskiej stronie rezultatem takich dążeń jest przede wszystkim budowa drogi I/35, która w głębi kraju przechodzi w D35, stanowiącą północną magistralę łączącą Czechy i Morawy. Oprócz inwestycji w budowę dróg i linii kolejowych można dyskutować np. o formach integracji publicznego transportu zbiorowego w regionie, na czym powinni skorzystać tutejsi mieszkańcy, jak również turyści. W praktyce konieczne jest również podnoszenie jakości usług turystycznych, na przykład poprzez projekty znoszące wciąż istniejące bariery językowe w drodze wprowadzania wielojęzycznych nazw, wydawania wielojęzycznych broszur, otwierania wielojęzycznych biur turystycznych i centrów informacji turystycznej lub wdrażania cyfryzacji usług (platformy informacyjne, kody QR, włączenie do czeskiego projektu start-upowego SmartGuide itp.).

Kluczowe narzędzia finansowania na poziomie Unii Europejskiej stanowią trzy programy bilateralnej współpracy międzyregionalnej Interreg – czesko-saksoński, czesko-polski i polsko-saksoński, które objęte są Europejskim Funduszem Współpracy Regionalnej. W ramach tych programów funkcjonuje tzw. Fundusz Małych Projektów, przeznaczony w pierwszej kolejności do realizacji tzw. przedsięwzięć people-to-people. W ciągu prawie 30 lat istnienia Euroregionu Nysa z Funduszu Małych Projektów ERN popłynęło wsparcie dla setek wspólnych przedsięwzięć transgranicznych w zakresie kultury, sportu czy edukacji.

Kolejne możliwości finansowania projektów, pośrednio lub bezpośrednio poświęconych wspieraniu ruchu turystycznego, oferuje Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, który pomaga w rozwijaniu potencjału lokalnego regionów peryferyjnych. Robi to za pośrednictwem projektów, których tematyką jest budowa i rozwój infrastruktury komunikacyjnej, edukacyjnej, zdrowotnej i społecznej, tworzenie nowych miejsc pracy, a także odbudowywanie zabytków kultury czy rozwój i odnowa ośrodków sportowych. Do kolejnych narzędzi można zaliczyć Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji (Just Transition Fund), przeznaczony dla europejskich regionów górniczych, jak i program TEN-T, stanowiący narzędzie współfinansowania infrastruktury komunikacyjnej w ramach transeuropejskiej sieci drogowej czy Fundusz Spójności, który również ma za zadanie wspieranie dużych projektów infrastrukturalnych. Projekty w zakresie wsparcia zatrudnienia, rozwoju zasobów ludzkich czy modernizacji administracji publicznej i podnoszenia jakości usług publicznych można realizować pod auspicjami Europejskiego Funduszu Społecznego, natomiast do wspierania żywej kultury i sztuki przeznaczony jest program Kreatywna Europa.

Dobrą praktyką, która sprawdziła się w sąsiednim Euroregionie Glacensis, jest ustanowienie własnej agencji rozwoju, obejmującej cały obszar euroregionu oraz zapewniającej wsparcie dla gmin na etapie przygotowania projektów transgranicznych i sporządzania wniosków o ich współfinansowanie. Właśnie taka droga powinna być inspiracją dla kolejnych euroregionów, także dla Euroregionu Nysa.

Podsumowanie

Ruch turystyczny stanowi ogromny potencjał gospodarczy Euroregionu Nysa i jego wsparcie bez cienia wątpliwości musi należeć do priorytetów trójstronnej współpracy transgranicznej. Należy jednak pamiętać, że zanim obszar ten dołączy do atrakcyjnych rejonów turystycznych, musi w pierwszej kolejności stać się dobrym miejscem do życia. Kluczowe dla regionu jest wstrzymanie odpływu populacji aktywnej gospodarczo poprzez stworzenie nowych miejsc pracy i wsparcie przedsiębiorczości, budowanie dobrej jakościowo i gęstej sieci placówek edukacyjnych, w tym przedszkoli oraz skuteczne i odpowiednio szybkie reagowanie na nieuniknioną zmianę struktury demograficznej ludności poprzez podnoszenie wydajności środków opieki zdrowotnej i społecznej. Konieczne jest również wspieranie atrakcyjnych dla wszystkich trzech państw działań transgranicznych. Tylko gdy region stanie się dobrym miejscem dla swych mieszkańców,

którzy z entuzjazmem będą brali udział w jego wszechstronnym rozwoju i dobrobycie, stanie się też atrakcyjnym celem turystycznym dla gości z kraju i ze wszystkich zakątków Europy i świata.

Analizując ostatnie trzy dekady istnienia Euroregionu Nysa, można stwierdzić, że ten region w dużym stopniu pozbył się już przygniatającego go brzemienia przeszłości oraz obrał właściwą drogę do osiągnięcia pozycji istotnego i atrakcyjnego miejsca w Europie.

Turystyka jako wkład w przyszłość europejskiego regionu Saksonia-Czechy-Dolny Śląsk

Manfred Böhme

Regiony przygraniczne Saksonii-Czech-Polski to narodowe skarby, charakteryzujące się bogatym dziedzictwem kulturowym i pięknymi krajobrazami. Wspólny rozwój turystyki pozwoli na jeszcze lepsze wykorzystanie tego wielkiego potencjału w Europie Środkowej.

Któż nie kocha podróży, wypoczynku i rekreacji? Rozwój turystyki na całym świecie, w Europie, a także w Niemczech, Czechach i Polsce, jest historią pełną sukcesów. Branża ta jest symbolem gościnności, stanowi ważny czynnik gospodarczy dla miast i regionów, zapewnia też wiele lokalnych miejsc pracy. Pandemia koronawirusa i związane z nią ograniczenia w zakresie podróży i mobilności pokazały, jak wielkie znaczenie ma turystyka dla regionalnej gospodarki i jakości życia ludzi. Obecnie mówi się, że należy podjąć wszelkie możliwe działania, aby zachować istotę przedsiębiorstw i społeczności lokalnych, a także wykorzystać kryzys jako szansę na wspólne zmierzenie się z ważnymi wyzwaniami dotyczącymi przyszłości turystyki w naszych regionach.

Zagadnienia przyszłości

Widać wyraźnie, że społeczeństwo ma do czynienia z szybkimi zmianami. Globalizacja przenosi się do sfery zdrowia i jakości życia. Szybkie technologie wpływają na długotrwałą infrastrukturę. Nowe procesy w dziedzinach życia i pracy angażują ludzi, przedsiębiorstwa i społeczności. Cyfryzacja prowadzi do powstania nowych wspólnot, zapewnia przejrzystość, ale także rodzi pytania związane z zarządzaniem danymi i informacjami oraz relacjami człowieka z maszyną. Prawdziwy świat pokrywa się z wirtualnym. Dla przedsiębiorców i pracowników oznacza to 86 400 sekund gościnności, jakości i doskonałej obsługi każdego dnia.

W związku z tym, aby dostosować turystykę do potrzeb przyszłości, coraz istotniejsza staje się wspólna dyskusja na temat kwestii kluczowych. Obejmują one cyfryzację, nowe formy mobilności, jak i oczekiwania gości co do zrównoważonego rozwoju obszarów turystycznych, a także modernizację ośrodków turystycznych. Pomyślny rozwój wymaga coraz lepszej jakości i konkurencyjności. Cykle życia ofert są coraz krótsze, a popyt stał się bardziej zindywidualizowany. Innowacje są coraz ważniejszym zagadnieniem dla wielu małych i średnich przedsiębiorstw, firm rodzinnych, sieci i ośrodków turystycznych. Nasi goście oczekują, że będą mogli szybko i wygodnie dotrzeć do obszarów docelowych. Zrównoważone i atrakcyjne oferty w zakresie mobilności mają zasadnicze znaczenie dla sukcesu ofert. Głównymi zagadnieniami są także ochrona naszych zasobów naturalnych, różnorodność flory i fauny oraz istota naszego dziedzictwa kulturowego.

Widok na Nowy Zamek w Parku Mużakowskim (Światowe Dziedzictwo Kulturowe UNESCO) przy granicy niemiecko-polskiej

Przy całkowitej powierzchni, wynoszącej 830 hektarów, jest on największym parkiem krajobrazowym w stylu angielskim w Europie Środkowej

Wykorzystanie możliwości oferowanych przez europejskie programy dla obszarów przygranicznych

Wszystkie te kwestie są spójne z celami polityki Unii Europejskiej na najbliższe lata i dają szansę na lepsze wykorzystanie programów transgranicznych dla rozwoju współpracy między Saksonią, Czechami i Dolnym Śląskiem. Europejska Współpraca Terytorialna (Interreg) stanowi istotny wkład w integrację i spójność europejską, promowanie dobrego sąsiedztwa w Europie oraz poprawę widoczności UE poprzez współpracę na szczeblu lokalnym ponad granicami państw. Jest to również korzystne dla turystyki. Dzięki współpracy powstają partnerstwa i celowe, użyteczne struktury kooperacyjne. Wspólne projekty ponad granicami politycznymi przyczyniają się do przybliżenia Europy wszystkim obywatelom. Jest to bardzo ważne, ponieważ regiony przygraniczne to obszary specjalne. W tym kontekście regiony, w których występują znaczne różnice społeczno-gospodarcze, są w dalszym ciągu w fazie zmian strukturalnych. Okres, w którym rozwijały się regiony przygraniczne między Saksonią, Czechami i Dolnym Śląskiem, różni się historycznie od przypadków podobnych regionów Europy Zachodniej.

Obecnie trwają intensywne prace nad programami wdrażania na następny okres budżetowy 2021–2027. W oparciu o cele polityczne Komisji Europejskiej, analizy społeczno-gospodarcze obszarów przygranicznych i program orientacji granic UE, omówione zostaną sposoby uwzględnienia turystyki w planowanych programach. Ogromne znaczenie ma przy tym plan, aby istniejące przestrzenie programowe, służące wspieraniu współpracy transnarodowej, w tym dotychczasowy obszar programowy „Europa Środkowa” (Central Europe), nadal kwalifikowały się do finansowania.

Piątym celem politycznym Komisji Europejskiej jest opracowanie powiązania z europejską polityką wsparcia: „zbudowanie Europy bliższej obywatelom przez promowanie zrównoważonego i zintegrowanego rozwoju obszarów miejskich, wiejskich i przybrzeżnych oraz inicjatyw lokalnych”.

Pozytywny rozwój – silny potencjał

Z dotychczasowych analiz wynika, że we wszystkich regionach obserwuje się pozytywny rozwój turystyki. W 2018 roku sam obszar Saksonia-Czechy zarejestrował w ramach współpracy transgranicznej około 24,8 mln noclegów w turystyce, z czego 60% w Niemczech i 40% w Czechach.

Wspólne obszary przygraniczne to nie tylko atrakcyjne krajobrazy przyrodnicze i kulturowe, ale także wiele atrakcji turystycznych. Istnieje tu dobra sieć dróg rowerowych, tras pieszych, naturalnych ścieżek, a także obszary dla narciarstwa zjazdowego i biegowego. Przykładem może być Szlak rowerowy nad Łabą – od źródła w czeskich Karkonoszach do Morza Północnego lub droga rowerowa Odra-Nysa aż do Morza Bałtyckiego. Przyszłościowe jest także transgraniczne zwiększenie ofert dla miłośników rowerów górskich. Dobrym przykładem stanowi pierwszy niemiecki park Singletrail na górze Ratenberg w Breitenbrunn/Rudawy.

Świetnymi przykładami współpracy są również: transgraniczny rozwój Parku Mużakowskiego w Bad Muskau, saksońsko-czeski szlak turystyczny Kammweg (Hřebenovka), prowadzący z miejscowości Orle w Polsce przez region liberecki do saksońskich Gór Żytawskich, jak też Via Sacra.

Udało się już ugruntować pierwsze transgraniczne regiony turystyczne, takie jak Park Narodowy Saksońsko-Czeska Szwajcaria czy Region górniczy Rudawy/Krušnohoří, który od 2019 roku jest wpisany na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturowego UNESCO. Wspomnianym, dobrym przykładem rozwoju turystyki transgranicznej opartej na wspólnych strategiach jest Park Narodowy Saksońsko-Czeska Szwajcaria. Celem jest więc stworzenie wspólnego, transgranicznego celu podróży turystycznych. W tym celu opracowano „Wytyczne dotyczące transgranicznego rozwoju turystyki do 2025 roku”.

Tego rodzaju projekty współpracy są wykorzystywane do tworzenia sieci kontaktów, a regiony przygraniczne ocenia się pod względem turystyki, z myślą o potencjalnych gościach. Równie ważny jest jednak wkład w wypracowywanie zaufania między partnerami. Są to długoterminowe inwestycje, których celem jest zrównoważony rozwój i przyszłe pokolenia.

Główne tematy: cyfryzacja, innowacja, mobilność i ochrona zasobów

Analiza obecnych trendów i tendencji rozwoju stanowi podstawę sukcesu przedsiębiorstwa. Dotyczy to również gospodarki turystycznej. Aby utrzymać się na rynku lub uzyskać konkurencyjną przewagę, konieczne jest ciągłe dostosowywanie i optymalizacja własnych procesów i ofert.

Możliwości i szanse, ale także zagrożenia związane z cyfryzacją, dotyczą całego społeczeństwa, w tym także gospodarki i przemysłu. Gospodarka platformowa

ma już istotne znaczenie w turystyce międzynarodowej. Coraz bardziej widoczna staje się transformacja wiedzy i doświadczeń z procesów Przemysłu 4.0, skalowanie do małych i średnich przedsiębiorstw 4.0, aż do najmniejszych firm, a także przedsiębiorców indywidualnych. Większość przedsiębiorców koncentruje się obecnie na codziennych zagadnieniach i ma niewiele przestrzeni, czasu i zasobów, aby w praktyce zajmować się procesami transformacji, które są wynikiem badań naukowych. Oczekują oni odpowiednich rozwiązań, które będą wprowadzane na rynek i ułatwią im codzienną pracę.

Tak oto na Customer Journey znajduje się już wiele „interfejsów”, które już dziś pozwalają na udoskonalanie ofert i usług przy użyciu cyfrowych rozwiązań: optymalizacja strony internetowej, tworzenie punktów Hot Spot, współpraca z influencerami, poprawa pozycji w rankingu wyszukiwarek czy mediach społecznościowych. Wszystko to oczywiście w kontekście trendów podróżniczych i spędzania wolnego czasu w całym łańcuchu podróży. Obejmuje to wymianę danych i informacji, tworzenie map i wykorzystywanie nowych rozwiązań w zakresie otwartych danych dla systemów współpracujących. Wyzwanie polega jednak na całościowym wykorzystaniu rozwoju technicznego i technologicznego oraz możliwości zastosowania sztucznej inteligencji i Internetu Rzeczy w procesach biznesowych. Między innymi dotyczy to wykorzystywania doświadczeń z dotychczasowych projektów transformacji. Celem musi być kształtowanie zmian i wzmacnianie innowacyjności podmiotów przez rozwijanie umiejętności i procesów transformacji cyfrowej.

Goście oczekują, że będą mogli szybko i wygodnie dotrzeć do obszarów docelowych. Zrównoważone i atrakcyjne oferty w zakresie mobilności mają zasadnicze znaczenie dla sukcesu ofert. Dotyczy to strategicznych osi mobilności między Dreznem i Pragą, a także połączenia z Wrocławiem.

Obowiązek ochrony naszych zasobów naturalnych oraz różnorodności flory i fauny znajduje odzwierciedlenie w wielu projektach współpracy między obszarami chronionymi, takimi jak np. obszar Saksońsko-Czeskiego Parku Narodowego. Ekspertki szacują, że skutki zmian klimatu w regionach Europy Środkowej będą wiązać się ze wzrostem ekstremalnych temperatur, spadkiem liczby opadów w porze letniej, podwyższeniem temperatury wody, zwiększonym ryzykiem pożarów lasów oraz spadkiem wartości gospodarczej lasów. Wyniknie więc z nich wiele kwestii dotyczących współpracy transgranicznej, a nie tylko polityki na rzecz przyszłości turystyki zimowej w obszarze Środkowoeuropejskiego.

Wyzwania i perspektywy

Oprócz pozytywnych doświadczeń istnieją również kwestie, które prowadzą do nowych wyzwań. Przykładowo struktury organizacyjne w strefach przygranicznych często nie są kompatybilne. Nie wykorzystano także w pełni możliwości, jakie oferują wspólne platformy cyfrowe oraz zorganizowana wymiana danych i informacji w celu oceny prac rozwojowych.

Stworzenie ustrukturyzowanego dialogu ze wszystkimi partnerami jest niezbędne dla wykorzystania potencjału i znacznego zwiększenia konkurencyjności na tle Europy. Podstawą strategii współpracy w dziedzinie turystyki może być wymiana doświadczeń, czyli wspólna dyskusja, począwszy od priorytetów, a skończywszy na wspólnych celach i projektach. Powiązanie takiej strategii rozwoju z operacyjnymi formami współpracy, z wykorzystaniem programów europejskich, przyczynia się do osiągnięcia nowych, wspólnych sukcesów.

Turystyka jest dyscypliną horyzontalną, w której kluczowe znaczenie dla sukcesu ma międzysektorowe myślenie i działanie. Dlatego należy dążyć do tego, aby wyższym priorytetem w ramach działań międzysektorowych były różne możliwości naszego makroregionu w centrum Europy. Rozwój odpowiednich struktur współpracy jest podstawą do zwiększenia popularności regionu na arenie międzynarodowej jako kierunku turystycznego, a także do nowych form współpracy w zakresie kształcenia, studiów i szkolenia zawodowego. W tym celu należy również określić niezbędne punkty styeczne z planowaniem przestrzennym, zarządzaniem regionalnym i różnymi szczeblami turystyki. Poziomym działaniem powinna być sieć kompetentnych i uprawnionych partnerów ze wszystkich regionów.

Operacjonalizacji mogłyby towarzyszyć następujące zadania praktyczne:

1. wsparcie w nawiązywaniu i utrzymywaniu kontaktów;
2. wsparcie w opracowywaniu i wdrażaniu konkretnych projektów;
3. promocja podmiotów i projektów;
4. przegląd doświadczeń i wyników, aż do ocen istotnych dla programu;
5. informowanie partnerów sieci o wszelkich nowych działaniach związanych z turystyką po obu stronach granicy;
6. organizowanie spotkań i imprez w różnych formach w celu umożliwienia wymiany wiedzy i doświadczeń.

Wiele przemawia za tym, że konkretne działania w zakresie utrzymania kontaktów po obu stronach granicy, projektów i ich skutecznego wdrażania oraz przejrzystości i transferu wiedzy mogą w znacznym stopniu przyczynić się do nowej, trwałej współpracy. Wspiera to siły napędzające jakościowy rozwój turystyki w rozumieniu wzajemnych korzyści. Turystyka może również przyczynić się do przyszłego rozwoju europejskiego regionu Saksonii – Czech – Dolnego Śląska.

Tajemniczy Dolny Śląsk: Nie do opowiedzenia. Do zobaczenia

Magdalena Piasecka

Dolny Śląsk to region o ogromnych walorach historycznych, kulturowych i przyrodniczych, zlokalizowany w południowo-zachodniej części Polski, zamieszkały przez 2,9 mln osób. Jest wyjątkowy i niepowtarzalny. Samo położenie geograficzne jest jego ogromnym atutem. Na południu graniczy z Republiką Czeską a od zachodu z Republiką Federalną Niemiec.

Dolny Śląsk jest jednym z najbardziej różnorodnych turystycznie regionów w Polsce. Bez końca można wymieniać atrakcje (a warto dodać, że Dolny Śląsk jest liderem w ilości atrakcji turystycznych) i produkty turystyczne, które od wielu lat cieszą się wielkim powodzeniem wśród odwiedzających. Znajdziemy tu średniowieczne zamki, renesansowe pałace, pruskie twierdze i kopalnie. Najśłynniejsze z nich to kopalnia złota w Złotym Stoku oraz dawne kopalnie uranu nazywane Sztolniami Kowarskimi.

Wiele zabytków przyciąga urokiem tajemniczości i nieodkrytych wciąż zagadek z okresu II wojny światowej. Podziemne kompleksy niemieckich fabryk i schronów, takie jak sztolnie w Walimiu czy podziemia Zamku Książ wciąż wzbudzają wiele emocji. Wśród dolnośląskich zabytków, znajdują się obiekty wpisane na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO: kościoły Pokoju w Świdnicy i Jaworze oraz wrocławska Hala Stulecia.

Magnesem przyciągającym turystów, oprócz liczonych w tysiącach zabytków, są walory krajobrazowe i przyrodnicze. Południowa część regionu położona jest bowiem na obszarze Sudetów. To góry leżące na pograniczu polsko-czesko-niemieckim. Zachwycają przyjezdnych wyjątkową różnorodnością. Znajdziemy tu zarówno łagodne wzgórza Gór Bardzkich czy Rudaw Janowickich, obte i bogate w polodowcowe jeziora, Karkonosze z najwyższym szczytem – Śnieżką – wznoszącą się na wysokość 1 602 metrów n.p.m., po płaskie Góry Stołowe. To doskonałe miejsce do uprawiania aktywnej turystyki. Odnajdą się tu doskonałe zarówno miłośnicy pieszych wędrówek, jak również rowerzyści i narciarze, a także coraz liczniejsi biegacze górscy.

Jedna z wielu figur krasnali we Wrocławiu /Polska/

Pierwsze figury krasnali pojawiły się we Wrocławiu w 2001 roku, ale ich korzenie sięgają antykomunistycznego ruchu Pomarańczowa Alternatywa z lat 80. XX wieku

Źródło: Emeryk III / Shutterstock.com

Turystyka – przyszłość regionu

Turystyka od zawsze miała ogromne znaczenie w rozwoju regionu Dolnego Śląska, stanowiła jeden z głównych filarów, na którym oparty został rozwój społeczny i gospodarczy regionu.

Wraz z wejściem Polski do Unii Europejskiej pojawiła się szansa na energiczny rozwój w tej dziedzinie, możliwy głównie dzięki środkom przeznaczonym na infrastrukturę turystyczną oraz szeroko zakrojoną promocję nie tylko samego regionu pod kątem atrakcji, produktów turystycznych, ale również turystyki biznesowej.

Według raportu „Wyniki badań ilościowych i jakościowych ruchu turystycznego na Dolnym Śląsku”, zleconego przez Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego, w samym tylko roku 2018 liczba turystów odwiedzająca region wynosiła około 18 mln. Wśród turystów zagranicznych największą grupę stanowili Niemcy (271 215 osób) oraz turyści z Ukrainy (56 715 osób) i Wielkiej Brytanii (41 528 osób).

Geograficzne położenie regionu naturalnie wymusza podjęcie partnerstw w ramach transgranicznej współpracy. Na przestrzeni lat realizowane były różne inicjatywy, które łączyły regiony. Warto w tym miejscu wymienić kilka projektów, które mają wpływ na promocję i rozwój turystyki w regionach przygranicznych. Projekt „Łączą Nas Zamki i Pałace” finansowany w ramach programu Interreg V-A Czeska Republika-Polska ma za zadanie promocję zamków i pałaców na obszarze Polski i Czech, która przyczyni się do zwiększenia ruchu turystycznego, jak również włączenie projektu do Europejskiego Szlaku Kulturowego.

Kolejny przykład udanej współpracy transgranicznej to wprowadzenie „EURO-NYSA-TICKET”, łączonego biletu (ZVON – Związek Komunikacyjny Górnych Łużyc i Dolnego Śląska) pozwalającego na przemieszczanie się środkami transportu publicznego po przygranicznych terenach Polski, Niemiec, Czech.

Współpraca pomiędzy regionami mogłaby być bardziej efektywna, gdyby istniała wspólna strategia, która nie tylko wyznaczałaby kierunki działań i promocji danych produktów, ale budowałaby sieć partnerstw niezbędną do realizacji każdego międzynarodowego przedsięwzięcia. Pomimo aktywnie działających lokalnych organizacji turystycznych, jak również przedstawicielstw narodowych, brak jest platformy wymiany wiedzy i doświadczeń, na bazie których można budować kolejne projekty. Turystyka jest bowiem kołem napędowym regionów, które nie tylko ma ogromny wpływ na lokalną gospodarkę, ale również na szereg innych dziedzin życia. Tworzenie bogatych ofert turystycznych, łączenie produktów i usług w ujęciu międzynarodowym stanowi ogromną wartość dla każdej destynacji.

Turystyka biznesowa – platforma wymiany doświadczeń, szansą na rozwój regionów

Rozwój turystyki biznesowej i profesjonalizacja usług sektora MICE (Meeting, Incentive, Convention and Event) w Polsce rozpoczęła się od powstania instytucji, jakimi są biura Convention (Convention Bureaux). Godnym podkreślenia jest fakt, iż pierwsze Convention Bureau w Polsce powstało w 2002 roku we Wrocławiu, po nim powstało Poland Convention Bureau Polskiej Organizacji Turystycznej, a następnie kolejne CB w największych miastach Polski. Głównym celem biur jest promocja potencjału konferencyjno-kongresowego zarówno miasta, jak i regionu, a także przyciąganie wydarzeń do danej destynacji. Wrocław jako pierwsze miasto w Polsce dostrzegło ogromne korzyści wynikające z organizacji spektakularnych wydarzeń, eventów o europejskim i światowym zasięgu. Przynoszą

one miastu nie tylko profity w wymiarze promocyjnym, wzmacniając wizerunek destynacji, ale przede wszystkim są kołem napędowym sektora hotelarskiego, gastronomicznego, szeroko rozumianych usług dodatkowych, towarzyszących branży eventowej.

Od wielu lat obserwuje się dynamiczny rozwój infrastruktury konferencyjno-kongresowej Dolnego Śląska. W samym tylko Wrocławiu w przeciągu ostatniego 10-lecia powstały trzy obiekty: Wrocławskie Centrum Kongresowe przy Hali Stulecia, które może pomieścić 3 000 gości, Stadion Miejski na ponad 43 tys. widzów wraz z częścią biznesową mieszczącą ponad 1 000 osób, jak również Narodowe Forum Muzyki z salą koncertową mogącą pomieścić 1 800 widzów. Bardzo pręźnie rozwijała się także branża hotelarska, co zaowocowało wieloma obiektami hotelowymi z atrakcyjnym zapleczem konferencyjnym. Największym obiektem konferencyjno-kongresowym we Wrocławiu jest kompleks Hali Stulecia wpisany na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO, który od ponad stu lat jest miejscem spotkań, organizacji prestiżowych wydarzeń kulturalnych, sportowych, a także naukowych. Obiekt, powstały w 1913 roku, był miejscem licznych spotkań i wydarzeń, w tym m.in. Światowego Kongresu Intelktualistów, Mistrzostw Świata w Piłce Siatkowej Mężczyzn 2014, Europejskiej Stolicy Kultury 2016 i wielu innych. Stolica Dolnego Śląska oprócz licznych obiektów konferencyjno-kongresowych może pochwalić się ponad 60 hotelami z 11 319 miejscami noclegowymi, obiektami akademickimi oraz unikalnymi miejscami historycznymi, które posiadają profesjonalne zaplecze konferencyjno-biznesowe. Sam region Dolnego Śląska dysponuje największą liczbą zamków i pałaców w Polsce, które z powodzeniem wykorzystywane są przez organizatorów. Dolnośląska Dolina Pałaców i Ogrodów stanowi niezwykle malownicze uzupełnienie oferty Wrocławia oraz innych ośrodków miejskich znajdujących się w regionie. Historyczne kompleksy pałacowe posiadają infrastrukturę, która pozwala na organizację różnorodnych wydarzeń, a ich unikalna, przygraniczna lokalizacja jest doskonałym przykładem możliwości i potencjału, który tkwi we współpracy transgranicznej. Sąsiadujące ze sobą regiony mogłyby śmiało aplikować o różnego rodzaju wydarzenia i wspólnie przygotowywać tzw. BID-y, czyli oferty, które składa się przy pozyskiwaniu wydarzeń. Z uwagi na obecność w strefie Schengen i możliwość swobodnego przekraczania granic, uczestnik wydarzenia odbywającego się w 2 lub 3 regionach miałby możliwość poznania różnorodnych kultur, kuchni, tradycji oraz osobowości danego obszaru. W przeszłości były już podejmowane próby nawiązania transgranicznych porozumień przy staraniach o pozyskanie np. zimowych igrzysk olimpijskich, lecz pole do współpracy jest znacznie szersze i powinno skupiać się na wydarzeniach cyklicznie lub długotrwale stymulujących gospodarkę regionu.

Stolica Dolnego Śląska, „Wrocław - miasto spotkań”, od kilkunastu lat konsekwentnie realizuje politykę związaną z organizacją spektakularnych wydarzeń międzynarodowych. Bez wątplenia takie wydarzenia jak: UEFA EURO 2012, Europejska Stolica Kultury 2016, The World Games 2017 i inne, mocno zmieniły oblicze Wrocławia, tworząc miasto otwarte, tolerancyjne i wielokulturowe. To właśnie te mistrzostwa dosadnie ukazały, jak ważna jest współpraca graniczących ze sobą regionów, gdyż to właśnie we Wrocławiu odbywał się mecz Polska – Czechy, który przyciągnął rzeszę fanów zmagani sportowych zarówno z naszej południowej, jak i zachodniej granicy. Dzięki tym wydarzeniom mieszkańcy naszego obszaru geograficznego zdali sobie sprawę z bliskości i wygody wydarzeń odbywających się w regionie przygranicznym. Organizacja Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej UEFA EURO 2012 doprowadziła ponadto do realizacji wielu inwestycji infrastrukturalnych, które jeszcze bardziej zbliżyły do siebie regiony, m.in. do powstania Stadionu Miejskiego dla ponad 43 tys. widzów, Autostradowej Obwodnicy Wrocławia, dzięki której tranzyt samochodów ciężarowych opuścił granice miasta i umożliwił dotarcie do naszej południowej i zachodniej granicy w niecałe 2 godziny, budowy nowego terminala głównego we Wrocławskim Porcie Lotniczym, jak również rewitalizacji kolejowego Dworca Głównego, który po ponownym otwarciu zyskał miano architektonicznej perły Wrocławia. Mistrzostwa były również ogromnym impulsem dla inwestorów z branży hotelarskiej, którzy niezwykle chętnie inwestowali w mieście w latach poprzedzających wydarzenie. Wrocław w trakcie Mistrzostw odwiedziło 325 tys. osób, co również miało niebagatelny wpływ na jego wymiar promocyjny, a także wzrost PKB i wpływy do budżetu miasta.

Rok 2016 zapisał się na kartach historii jako święto kultury, na które składały się prestiżowe projekty jak chociażby gala rozdania Europejskich Nagród Filmowych, koncert Ennio Morricone, ale również projekty, inicjatywy kulturalne, które integrowały mieszkańców regionu, wyzwalając ogromną energię i budując transgraniczną wspólnotę. Szczególnie silna współpraca kulturalna, będąca pokłosiem roku 2016, utrzymuje się pomiędzy Dolnym Śląskiem a przygranicznymi regionami czeskimi. Z kolei 10. Światowe Igrzyska Sportów Nieolimpijskich The World Games 2017 przyciągnęły do stolicy Dolnego Śląska blisko 240 000 fanów, a przed telewizorami zgromadziły ponad 12 milionów widzów. Infrastruktura, która powstała na ten dziesięciodniowy cykl wydarzeń, jak kryta pływalnia o wymiarach olimpijskich, tor wrotkarski i modernizacja Stadionu Olimpijskiego, będą przez długie lata służyć mieszkańcom i turystom.

Podsumowując, Sektor MICE ma niebagatelny wpływ na rozwój gospodarczy regionu oraz ogromny *impact* na możliwości promocyjne danej destynacji. Daje

także impuls do rozwoju regionu, jak również wpływa na regionalny rynek pracy i wzrost PKB jego mieszkańców. Trójstronna współpraca pomiędzy Polską, Czechami i Niemcami to potencjał, który nie został jeszcze w pełni wykorzystany. Szczególnie w kontekście przyszłych wydarzeń biznesowych, jak i sportowych. Posiadając już niezbędną infrastrukturę i doświadczenie w pozyskiwaniu oraz organizacji wydarzeń o zasięgu europejskim, należy skupić się na formalizacji i pogłębianiu współpracy pomiędzy regionami, tak aby w oczach potencjalnych organizatorów, międzynarodowych federacji oraz uczestników wydarzeń jawiły się jako jeden spójny, atrakcyjny i skoordynowany organizm.

Przydatne łącza

Friedrich-Naumann-Stiftung für die Freiheit
www.freiheit.org

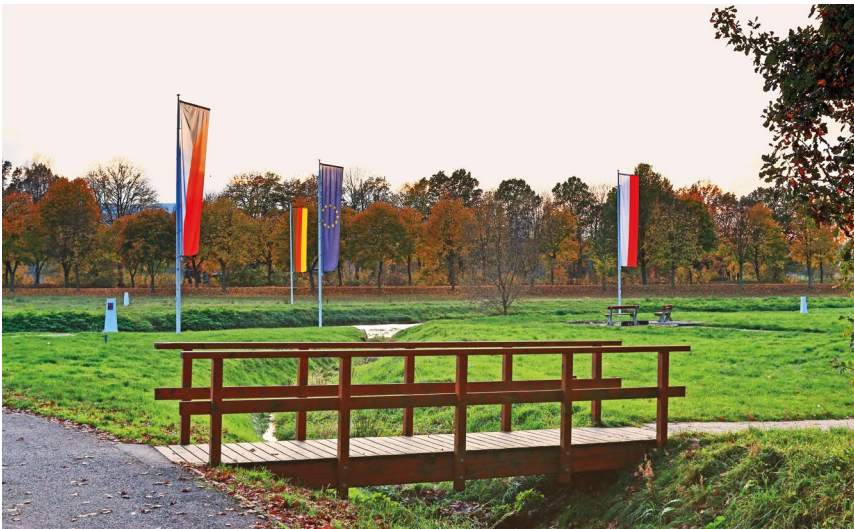
Institute for Politics and Society
www.politikaspolecnost.cz

Landestourismusverband Sachsen e.V.
www.ltv-sachsen.de

Nowoczesna
www.nowoczesna.org

Wilhelm-Külz-Stiftung
www.kuelz-stiftung.de

Punkt styku trzech państw: Czechi – Niemcy – Polska

Źródło: mitifoto / Shutterstock.com

O autorach

Manfred Böhme

Urodził się w 1958 roku w miejscowości Freital nieopodal Drezna. Jest dyplomowanym inżynierem Uniwersytetu Technicznego w Dreźnie, a od 1991 roku pełni funkcję dyrektora Związku Turystyki w Saksonii. Jego praca koncentruje się na zarządzaniu polityką turystyczną i komunikacją polityczną. Obecnie jest on członkiem Rady ds. Małych i Średnich Przedsiębiorstw w Saksonii, członkiem Rady Radiofonii i Telewizji Niemiec Środkowych oraz wiceprzewodniczącym grupy roboczej ds. polityki turystycznej Niemieckiej Federacji Turystyki.

Ondřej Kovařík

Jest posłem do Parlamentu Europejskiego, członkiem Komisji Spraw Gospodarczych i Mone-tarnych, jak też zastępcą przewodniczącego Komisji Transportu i Turystyki oraz Komisji Wolności Obywatelskich, Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych. W przeszłości działał w Sekcji Stosunków Gospodarczych i Dyplomacji w Ministerstwie Spraw Zagranicznych Republiki Czeskiej oraz w czeskiej ambasadzie w Ottawie. W latach 2007–2009, podczas pracy dla Urzędu Rady Ministrów, zajmował się Prezydencją Republiki Czeskiej w Unii Europejskiej. Od 2010 roku kierował kancelarią pierwszego wiceministra w Ministerstwie Obrony Narodowej Republiki Czeskiej, a następnie reprezentował ten kraj w Europejskiej Agencji Obrony.

Magdalena Piasecka

Absolwentka Uniwersytetu Wrocławskiego i Studiów Podyplomowych w Szkole Głównej Handlowej w Warszawie, stypendystka Rheinische Friedrich-Wilhelms-Universität w Bonn oraz beneficjentka programu „The International Visitor Leadership Program” w USA. Od 2019 r. pełni funkcję Prezesa Zarządu WP Hala Ludowa Sp. z o.o., historycznego obiektu konferencyjno-eventowego wpisanego na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO. Od 2018 roku Radna Sejmiku Województwa Dolnośląskiego. W latach 2017-2018 była Wiceprezydentem Wrocławia. W latach 2008–2017 pełniła funkcję Prezesa Zarządu Convention Bureau – Wrocław. Od 2020 roku Członek Zarządu Dolnośląskiej Organizacji Turystycznej.

